

Sygn. akt I C 492/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 czerwca 2021 roku

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie Wydział I Cywilny

w składzie :

Przewodniczący : SSO Katarzyna Wilczyńska

Protokolant: Aleksander Kondej

po rozpoznaniu w dniu 5 maja 2022 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa W. R. i Z. R.

przeciwko (...)Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

o zadośćuczynienie

1. zasądza od pozwanego (...)Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz W. R. kwotę 86 600 zł. (osiemdziesiąt sześć tysięcy sześćset złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 czerwca 2022 roku do dnia zapłaty;
2. zasądza od pozwanego (...)Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz Z. R. kwotę 86 600 zł. (osiemdziesiąt sześć tysięcy sześćset złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 czerwca 2022 roku do dnia zapłaty;
3. w pozostałej części powództwo oddala;
4. zasądza od pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz W. R. kwotę 9747 (dziewięć tysięcy siedemset czterdzieści siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
5. zasądza od pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz Z. R. kwotę 9747 (dziewięć tysięcy siedemset czterdzieści siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
6. nakazuje pobrać od pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego Warszawa Praga w Warszawie kwotę 356,29 (trzysta pięćdziesiąt sześć 29/100) złotych tytułem uzupełnienia poniesionych tymczasowo wydatków.

SSO Katarzyna Wilczyńska

Sygn. akt I C 492/20

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 11 maja 2020 roku małoletnie W. R. i Z. R. reprezentowane przez opiekuna prawnego – E. S. wniosły o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz każdej z powódek kwoty po 86.600 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć matki wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego (k. 6).

W odpowiedzi na pozew, (...) S.A. z siedzibą w W. wniosło o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od każdej z powódek kosztów procesu według norm przepisanych (k.67).

Do zamknięcia rozprawy w dniu 5 maja 2022 roku (k.138) stanowiska stron pozostały niezmienione.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 1 lipca 2018 roku doszło do zdarzenia drogowego w którym zginęła M. R. (1) – matka W. R. i Z. R.. Do zdarzenia doszło w ten sposób, że kierujący samochodem osobowym marki F. (...) o numerze rejestracyjnym (...) – M. R. (2), poruszając się w miejscowości Z., od miejscowości K. w kierunku ul. (...), wjechał na niestrzeżony przejazd kolejowy pod nadjeżdżający pociąg osobowy, wskutek czego doszło do śmierci kierującego i pasażera samochodu tj. M. R. (1). Pojazd sprawcy posiadał ważną w dniu zdarzenia polisę komunikacyjnego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wystawioną przez (...)S.A. z siedzibą w W..

W sprawie wypadku było prowadzone śledztwo przez Komendę Powiatową Policji w O. (sygn. ID 9132/18). Nadzór nad śledztwem prowadziła Prokuratura Rejonowa w O. (PR 2 Ds. 890.2018). Postanowieniem z 10 stycznia 2019 roku śledztwo zostało umorzone z uwagi na śmierć sprawcy wypadku.

Pismem z dnia 11 lipca 2018 roku, powódki wystąpiły do pozwanego o wypłacenie kwoty 250.000 zł tytułem zadośćuczynienia na rzecz każdej z nich.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w O. z dnia 24 lipca 2018 roku (sygn. akt III Nsm 419/18) ustanowiono E. S. opiekunem prawnym małoletnich powódek.

Decyzjami z 9 sierpnia 2018 roku pozwany uznał swą odpowiedzialność co do zasady, przyznając każdej z powódek kwotę 33.400 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć matki. Ubezpieczyciel wyraził również wolę zawarcia ugody z powódkami na podstawie której miałby dopłacić każdej z nich kwotę 10.000 zł do już przyznanej kwoty.

Pismem z dnia 13 września 2018 roku, powódki wskazały, że podjęły decyzję o wystąpieniu na drogę sądową jednakże w przypadku wypłaty przez ubezpieczyciela dochodzonych kwot są gotowe do odstąpienia od składania pozwu. W odpowiedzi na propozycje powódek, pozwany wskazał, że nie zgadza się na przyjęcie proponowanych przez powódki kwot.

W. R. miała w chwili wypadku 8 lat, a Z. R. miała prawie 10 lat. Wypadek zdarzył się kiedy M. R. (1) wraz z mężem jechała do sklepu. Dzieci zostały wówczas w domu i tam oczekiwały na powrót rodziców. Informacja o ich śmierci wywołała szok u powódek.

Po śmierci M. R. (1) i M. R. (2) do domu małoletnich powódek w Z., przeprowadziła się ich babka macierzysta – E. S.. Po około miesiącu powódki wraz z resztą rodzeństwa i babcią przeprowadziły się do mieszkania w W..

Po wypadku rodziców W. uczęszczała na terapię psychologiczną, obecnie zakończyła terapię. Przyzwyczajona do życia na spokojnej wsi miała problemy z przystosowaniem się do życia w stolicy. Miewała koszmary senne, boi się ciemności. Małoletnia nie czuje się szczęśliwa, ma obniżony nastrój, uważa że ma gorzej niż rówieśnicy, którzy mają oboje rodziców. Najważniejszą dla niej osobą jest siostra Z.. Poczucie bezpieczeństwa daje jej babcia i towarzystwo starszego brata.

Z. R. od czasu śmierci matki uczęszcza na terapię psychologiczną, nadal przeżywa trudne uczucia w związku z żalobą, nagłą utratą poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji. Chętnie wspomina dobre wydarzenia z udziałem matki. Jest bardziej wyciszona, ma kłopoty ze snem. Bardzo długo po śmierci matki spała z babcią, która musiała kupić na tyle wąskie łóżko, żeby Z. nie mogła do niej przychodzić w nocy. Z. nie ma wysokiej samooceny, uważa że wszystko przychodzi jej z większym trudem niż innym, bywa że czuje się samotna, nawet gdy jest w towarzystwie, cierpi, gdy ma poczucie, że nikt jej nie zauważa. Martwi się o przyszłość.

Od czasu tragicznego wypadku problemem dla powódek są wszystkie święta, szczególnie Dzień Matki oraz Boże Narodzenie, wówczas bardzo przeżywają brak matki. Z matką łączyła je silna więź. Brak poczucia bezpieczeństwa u powódek manifestuje się w lękowych snach, ucieczkach w fantazje, poczuciu niskiej wartości, niepewności do przyszłości, staraniu się za wszelką cenę, aby być grzecznym, rywalizacji o względy babci.

Dowód: postanowienie z dnia 02.07.2018 roku o wszczęciu śledztwa (k.18), identyfikacja polisy OC w portalu publicznym (k.21), kopia skróconego aktu zgonu M. R. (1) (k.22), kopia skróconego odpisu aktu małżeństwa (k.23), kopia skróconych odpisów aktów urodzenia powódek (k.24-25), pismo z 11.07.2018 roku (k.26), pisma z 09.08.2018 roku (k.40, k.43), pisma z 13 września 2018 roku (k.48, k.49), wywiad przeprowadzony z E. S. (k.51), postanowienie z 24.07.2018 roku w sprawie III Nsm 419/18 (k.54), opinia sądowo - psychologiczna (k.92); zeznania: E. S. (k.138-140)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych wyżej dokumentów oraz zeznań opiekuna prawnego powódek – E. S..

Sąd uznał wszystkie wymienione powyżej dokumenty za wiarygodne, bowiem ich wartości dowodowej nie kwestionowała żadna ze stron, a Sąd nie znalazł żadnych podstaw by czynić to z urzędu. Zeznania przedstawicielki ustawowej dostarczyły Sądowi wielu informacji w przedmiocie funkcjonowania powódek po śmierci matki i przeżyć z tym związanych.

Opinia biegłego z zakresu psychologii w ocenie Sądu jest rzeczowa, logiczna, uzupełnia zeznania przedstawicielki ustawowej powódek. Z uwagi na fakt, że pozwany w żaden sposób jej nie podważył, a także w ocenie Sądu brak jest jakichkolwiek przesłanek aby odmówić jej wiary, Sąd uznał ją za wiarygodną.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w przeważającej części.

Odpowiedzialność pozwanego w niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości i co do zasady nie była kwestionowana, a jej podstawę stanowi art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, który jednocześnie wytycza zakres tej odpowiedzialności. Zgodnie z tym przepisem, z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia. Na podstawie art. 19 ust. 1 ww. ustawy poszkodowany, może dochodzić roszczeń bezpośrednio od zakładu ubezpieczeń, z którym sprawca kolizji zawarł umowę ubezpieczenia.

Podstawę prawną żądania powódek stanowi z kolei art. 446 § 4 k.c., zgodnie z którym sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Przepis ten ma na celu zadośćuczynienie najbliższym członkom rodziny osoby zmarłej w wyniku czynu niedozwolonego doznanej przez nich krzywdy, a więc naprawienie szkody niemajątkowej, w odróżnieniu od przewidzianego w art. 446 § 3 k.c. odszkodowania za szkodę majątkową wynikającą ze śmierci bezpośrednio poszkodowanego. Zadośćuczynienie przewidziane w art. 446 § 4 k.c. nie jest zależne od pogorszenia sytuacji życiowej osoby bliskiej w wyniku śmierci bezpośrednio poszkodowanego, lecz ma na celu złagodzenie cierpienia psychicznego wywołanego śmiercią osoby najbliższej i pomoc członkom jego rodziny w dostosowaniu się do zmienionej sytuacji życiowej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2013 r., IV CSK 87/13, LEX nr 1383297). Zadośćuczynienie to ma zrekomensować krzywdę wynikającą z naruszenia dobra osobistego, którym jest prawo do życia w pełnej rodzinie i ból spowodowany utratą najbliższej osoby.

Pozwany zakwestionował wysokość dochodzonego roszczenia, twierdząc, że przyznane już w toku postępowania likwidacyjnego kwoty po 33.400 zł tytułem zadośćuczynienia w pełni zaspokoili roszczenia powódek.

W ocenie Sądu, materiał dowodowy jednoznacznie potwierdza, że powódki, które na skutek tragicznego zdarzenia straciły matkę, doznały krzywdy w postaci cierpienia, bólu i poczucia osamotnienia po śmierci najbliższego członka rodziny. Nie budzi również wątpliwości, że nagła śmierć matki powódek była dla nich ogromnym wstrząsem. Wobec powyższego, skoro zadośćuczynienie pieniężne przyznane na podstawie art. 446 par. 4 kc ma na celu przede wszystkim złagodzenie cierpień fizycznych i psychicznych członków rodziny będących wynikiem śmierci najbliższej osoby, a także ma pomóc im przystosować się do nowej rzeczywistości, to w ocenie Sądu, nie można stosować określonych czy odgórnie ustalonych szablonów i mechanizmów przy ocenie okoliczności uzasadniających przyznanie tego zadośćuczynienia. Koniecznym jest natomiast indywidualne rozpoznanie każdej sytuacji i każdego przypadku. Truizmem z całą pewnością byłoby stwierdzenie, iż cierpienia spowodowane śmiercią osoby najbliższej nie dadzą się przełożyć na konkretną sumę pieniężną, jednakże nie może budzić wątpliwości, iż wypłacona z tego tytułu kwota nie może mieć charakteru symbolicznego, gdyż doprowadziłoby to do deprecjacji wartości życia ludzkiego. Przy czym nie chodzi tu o drobiazgowy wyliczenie, lecz wskazanie adekwatnej formuły, która umożliwi choćby przybliżone oznaczenie kwoty pieniężnej w danym wypadku „odpowiedniej”.

Zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy, w tym zeznania opiekuna małoletnich – babki E. S. nie pozostawiają wątpliwości, że pomiędzy powódkami a ich matką istniała szczególnie silna więź emocjonalna jako rodzic – dziecko. Powódki spędzały dużą ilość czasu z matką bowiem zmarła w chwili śmierci nie pracowała, poświęcając się opiece i wychowaniu dzieci. Relacje powódek ze zmarłą były bardzo dobre. Tworzyły kochającą i wspierającą się rodzinę. Śmierć matki była tym bardziej dotkliwa dla powódek albowiem zaczęły powoli wkraczać w okres dojrzewania, a jest to okres małej stabilności emocjonalnej i dużej podatności na zranienia. Całe ich dotychczasowe życie legło w gruzach. Utrata bezpieczeństwa, stabilnej rodziny wpłynęła na poczucie krzywdy powódek. Powódki doznały niezwykle trudnego doświadczenia o długofalowych konsekwencjach, jakim jest śmierć obojga rodziców w tym samym czasie i dramatycznych okolicznościach. Podkreślić należy, że wypadek zdarzył się kiedy powódki miały 8 i prawie 10 lat. Nagłe przerwanie więzi z matką niewątpliwie niesie za sobą poważne konsekwencje. Jest to zawsze traumatyczne doświadczenie, którego dziecko nie jest w stanie przetrwać bez znacznego uszczerbku na zdrowiu emocjonalnym. Strata rodziców wywiera obciążający wpływ na rozwój osobowości w przyszłości. Powódki są wycofane w szkole, czują gorsze od rówieśników, którzy wychowujących się pełnych rodzinach. Jak wynika z treści opinii biegłego sądowego, brak osobistych i regularnych kontaktów z obojgiem rodziców może w przyszłości skutkować problemami ze stworzeniem pełnej, prawidłowo funkcjonującej rodziny, powódki bowiem nie zdążyły bowiem utrwalić sobie wizji funkcjonowania w normalnej pełnej rodzinie. Nie ulega wątpliwości, że krzywda małoletniego dziecka wynikająca z utraty matki – jednej z dwóch najbliższych i najważniejszych dla dziecka osób, których nikt nie może zastąpić – będzie trwać przez całe życie dziecka, a jej skutki są nie do przewidzenia.

Przy ocenie negatywnych przeżyć psychicznych powódek Sąd miał na uwadze to, że śmierć matki była śmiercią nagłą i tragiczną, do wypadku nie doszło z winy zmarłej. Powódki miały wówczas zaledwie 8 i prawie 10 lat i były na etapie rozwoju w którym obecność matki i więź z nią jest niezwykle ważna dla prawidłowego rozwoju dziecka. Z., na skutek wypadku do dzisiejszego musi korzystać ze wsparcia specjalisty. Nie sposób nie wskazać, że małoletnie czują się gorsze od swoich rówieśników, którzy wychowują się w pełnych rodzinach. Przy okazji Dnia Matki i Świąt Bożego Narodzenia na nowo przeżywają śmierć matki i szczególnie mocno odczuwają jej brak.

Uwzględniając wszystkie wskazane i rozważone powyżej okoliczności, Sąd uznał, że odpowiednią sumą tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę doznaną na skutek śmierci matki przez powódki będzie kwota po 86.600 zł wraz z wypłaconym dotąd zadośćuczynieniem w kwocie 33.400 zł, to jest łącznie 120.000 zł na każdej z nich. W ocenie Sądu, na gruncie kryterium wieku, przyjąć należy, że powódki są w zbliżonym wieku, a strata matki była dla nich jednakowo dotkliwa. W ocenie Sądu, tak ustalone kwoty uwzględniają silną więź łączącą powódki z matką i okoliczność, że jej śmierć stanowiła dla nich traumatyczne zdarzenie nasilone ze względu na nagłość wypadku i przedwczesność tej śmierci. Zasądzony na rzecz każdej z powódek kwoty zadośćuczynienia stanowią rekompensatę z tytułu doznanej przez nie szkody niemajątkowej obejmującej ich cierpienia psychiczne związane ze śmiercią matki, zarówno już doznane, jak i te które mogą jeszcze występować w przyszłości. Przyznane zadośćuczynienia mają charakter całosciowy i stanowią kwoty o tyle odpowiednie

w okolicznościach niniejszej sprawy, by powódki mogły za ich pomocą zatrzeć poczucie krzywdy. Jednocześnie nie ma podstaw do uznania, że przyznane powódkom kwoty

w powyższej wysokości stanowią ze względu na swoją wysokość represję majątkową, bądź są nadmierne. W opinii Sądu, wskazane kwoty zadośćuczynienia powinny stanowić dla każdej z powódek ekonomicznie odczuwalną wartość, a jednocześnie spełnią swą funkcję kompensacyjną i pomogą im w złagodzeniu poczucia krzywdy, przy jednoczesnym zachowaniu ich w rozsądnych granicach. Uwzględniają one bowiem dramatyzm ich doznań, okoliczność, że powódki utraciły matkę, a więc osobę z którą były bardzo silnie związane oraz cierpienia wywołane jej tragiczną śmiercią, nie pomijają także istotnego faktu, że powódki wskutek wypadku drogowego utraciły jednego z najbliższych członków rodziny, z którym jeszcze przez wiele lat mogłyby tworzyć zgodną rodzinę.

O odsetkach ustawowych za opóźnienie w spełnieniu tego świadczenia orzeczono zgodnie z art. 481 § 1 i 2 k. c., przy czym Sąd uznał iż nie sposób przyjąć by strona pozwana pozostawała w opóźnieniu z zapłatą zadośćuczynienia przed wydaniem wyroku.

W orzecznictwie sądowym brak jest jednolitego stanowiska co do daty, od której winny być liczone odsetki ustawowe od świadczeń zasądzonych tytułem zadośćuczynienia w związku ze szkodą na osobie. Zgodnie jednak z dominującym obecnie poglądem, wymagalność roszczenia o zadośćuczynienie za krzywdę, a tym samym i początkowy termin naliczania odsetek za opóźnienie, może się różnie kształtować w zależności od okoliczności sprawy (tak Sąd Najwyższy w wyrokach: z dnia 30 stycznia 2004 r., I CK 131/03, z dnia 4 listopada 2008 r., II PK 100/08, z dnia 18 lutego 2011 r., I CSK 243/10 i z dnia 24 lipca 2014 r., II CSK 595/13). W świetle tego stanowiska terminem, od którego należą się odsetki za opóźnienie może być więc, w zależności od okoliczności sprawy, zarówno dzień poprzedzający wyrokowanie, jak i dzień wyrokowania. W rozpoznawanej sprawie wysokość zadośćuczynienia została określona z uwzględnieniem stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy i nieznanego stronie pozwanej w dacie wniesienia pozwu (tj. opinii biegłego sądowego z zakresu psychologii), tak więc nie sposób przyjąć by strona pozwana pozostawała w opóźnieniu z zapłatą zadośćuczynienia przed wydaniem wyroku. Dla rozstrzygnięcia jakiego rozmiaru krzywdy doznały powódki i czy zasadnie domagają się „dopłaty” zadośćuczynienia konieczne było zbadanie czy utrzymują się u nich zaburzenia adaptacyjne, w jakim nasileniu, jak obecnie funkcjonują powódki i jak czuły się po wypadku, co wymagało przeprowadzenia postępowania dowodowego. Z tych przyczyn oddaleniu podlegało żądanie zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie zasądzonych świadczenia za okres poprzedzający wydanie wyroku.

Wobec uwzględnienia niemal w całości żądania pozwu, Sąd orzekł o kosztach procesu na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zasądzając od pozwanego na rzecz każdej z powódek kwotę 9.747 zł.

Jednocześnie Sąd nakazał pobrać w punkcie 6. wyroku, na podstawie art. 83 ust. 2 w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe, na które składają się koszty opinii biegłych pokryte tymczasowo z sum Skarbu Państwa w kwocie 356,29 zł.

SSO Katarzyna Wilczyńska

(...)

SSO Katarzyna Wilczyńska